Obsah:

Žít charisma a poslání Karmelu dnes (2. část)
P. Saverio Cannistrà, OCD 1

Kontemplace – srdce karmelitánského charismatu
P. Norbert Žuška, O.Carm. 6

Duchovní vzlety (2. část)
Mariam - Malá Arabka 11

Svědectví
-mb- 16

Ježíš, chléb života
Enzo Bianchi 19

(2. část)

Žít charisma a poslání Karmelu dnes

P. Saverio Cannistrà, OCD

Překročit hranici

Myslím, že kdybychom měli říci, co je to misie,[1] a to tak, abychom vyjádřili nejen její teologickou dimenzi, ale také její existenciální dopad, řekli bychom, že o misii jde vždy, když stojíme před nějakou výzvou „překročit hranici". Podvědomě spojujeme misii se zkušeností cesty a dobrodružství. Ve skutečnosti je ale misie charakterizována přechodem z území, které nám patří, na území, které je nám cizí a o něž usilujeme. V tomto smyslu existují – a je třeba překonávat – hranice nejen zeměpisné, ale i společensko-ekonomické, kulturní, etnické a – stále častěji – generační. Z překonávání hranic máme strach. Tento čin vyžaduje odvahu zdolat odpor okolí, vnitřní sílu k tomu, abychom se vzdali toho, co je nám zajištěním a ochranou, a především vyžaduje touhu dosáhnout k druhému člověku, učinit ze sebe bližního.[2]

1 Zopakujme důležitou poznámku: původní italský výraz *missione* lze překládat „poslání" i v užším smyslu „apoštolské poslání" čili „misie". Protože mnohdy bylo těžké posoudit, který překlad je na daném místě vhodnější, prosíme čtenáře, aby měli na paměti obojí možný význam.

2 Dle Lk 10,29-37. (Odkazy na Písmo P. Saverio neuvádí, doplnili jsme je při redakčním zpracování jeho přednášky. Tak je tomu i níže v textu.)

Ale především je misie počin teologální, který dělají ne ti, kdo jsou lidsky silní a ctnostní, ale jde spíše o počin chudých, kteří věří, čili svěřují svůj život do rukou Boha, o němž vědí, že je miluje a provází.

Tento teologální kořen misie bych chtěl zdůraznit. Křesťan či řeholník není misionářem, protože *chce* jím být, není misionářem pouze proto, že je vnímavý k sociálním otázkám, protože chce žít životem chudším a radikálnějším, nebo protože má rád dobrodružství, anebo potřebuje nějak utéct z obtíží, které prožívá v prostředí kolem sebe. Jistě, v rozhodnutí pro misie i motivace tohoto typu často působí a mají svou hodnotu, ale - stejně jako všechny ostatní „lidské" důvody - potřebují očistit a dospět. Nejautentičtější a nejradikálnější uchopení misie nepochází z těla, ale z Ducha, to znamená z pouta, které nás sjednocuje s Kristem. A proto není možné být opravdovými křesťany, a nebýt misionáři. Jsem misionářem tou měrou, že již nepatřím sobě, nejsem již pánem svého života, ale dostávám ho od Něj, obnovený co do jeho smyslu a toho, jak rozumím sám sobě. Moje misie je prodloužením misie Ježíše Krista, kterou uskutečnil vůči mně, když přišel až ke mně, setkal se se mnou a prostřednictvím smlouvy, která mění běh mého bytí, mne učinil svým. Pokud svůj život již nežiji sám jako jednotlivec, ale jediným smyslem mého žití je, aby to byl „život v Kristu", jak říká sv. Pavel,[3] je nemyslitelné, aby takový život nebyl pojímán jako mise, vyslání. To, co říká von Balthasar o Ježíši: že jeho osoba se shoduje s jeho misií, čili že jeho bytí je skutečně bytí-poslání, to platí také pro každého člověka, který žije v Kristu, pro každého, kdo je novým stvořením, znovu narozeným coby úd Kristova těla.

Tyto kristologické a antropologické úvahy nejsou pouhou spekulací. Slouží nám k tomu, abychom za základ misie znovu položili přináležitost k Ježíši Kristu, smlouvu s Ním, poslušnost Jeho vůli. Tak jako povolání neznamená vyvolit si, ale být vyvoleni, tak ani misie není naše rozhodnutí, při němž bychom vyrazili kupředu vyzbrojeni odvahou a dobrou vůlí, ale je to poslušná odpověď tomu, který nás posílá, nevybavené lidskými jistotami, nevybavené prostředky ani ctnostmi, ale skálopevně ukotvené jeho příslibem: „Já budu s tebou."[4]

3 Řím 8,2.
4 Např. Joz 1,5; Sd 6,16; 1 Král 11,38.

Je tedy snadné pochopit, že misie musí sílu a motivaci, světlo a rozlišování neustále čerpat z dialogu „misionáře" s Pánem, který ho poslal. Příliš často si myslíme, že misie je nějaké dílo, které máme udělat a rozvíjet podle lidských měřítek, a nedáváme prostor tomu, co nám chce říci Pán, co nám navrhuje v tichu modlitby, v hlubinách našeho svědomí nebo také v rozlišování naší komunity, shromážděné v Jeho jménu, a o níž nám slíbil, že bude přítomen uprostřed ní. Postupujeme-li pouze podle svých navyklých schémat, riskujeme, že nespatříme další možnosti toho, jak být přítomni (v současném světě) a hlásat evangelium, možnosti pravděpodobně více prorocké a více odpovídající našemu karmelitánskému povolání.

Ilustrativní foto P. Vojtěch Kodet

Bázlivá misie

Přiznávám, že když jsem během těchto let (svého působení v roli generálního představeného) cestoval po (celém) světě, setkal jsem se s mnoha spolubratry, kteří tvrdě pracují, obětavě se snaží zajistit věřícím hlásání Slova, katechezi a svátosti, a to vše v situacích někdy velmi nesnadných, s desítkami pěšky nachozených kilometrů, v horku či zimě, navzdory nemoci a strastem života, postrádajícího pohodlí našeho západního světa. Za to vše Bohu a svým bratřím děkuji. Současně ale nemohu skrýt pocit, že misie tak má často podobu pastorační práce ve farnostech, kterou pomáháme místní církvi, když kněží je málo a věřících mnoho. A není patrné, v čem spočívá to specifické či nové, čím se vyznačuje misie. Evidentní je rozdílnost, plynoucí z různých sociálně-ekonomických a kulturních podmínek, ale spočívá misie pouze v tom? Jde pouze o to přenést do dalších míst to, co děláme v našich kostelích na Západě? Ostatně i v našem starém světě, který má antickou křesťanskou tradici: stačí to, co děláme

v našich kostelích a komunitách, abychom to považovali za misii? Jaké hranice máme překročit, je-li to určující znak opravdové misie?

Možná se vám to bude zdát trochu zvláštní, ale já nedokážu oddělit myšlenku překonání, překročení hranice od zkušeností boje. Hranice jsou obvykle chráněny a nelze je překročit bez toho, že bychom vstoupili do boje s jejich strážci, s těmi, kdo nás drží v oddělenosti. Rozdíl mezi obvyklou pastorací, pokojnou administrativou vytvořených církevních struktur, a mezi misií, spočívá podle mého názoru v onom boji. V tomto smyslu uskutečňuje misie Ježíšova slova: „Nepřišel jsem přinést pokoj, ale meč" (Mt 10, 34). Ježíšův meč zjevně znamená vzpouru proti nepřátelům člověka a Božího záměru. Že Ježíš přinesl meč, je pravda až do té míry, že Ježíše zabili. Jeho misii/poslání chápali jako skutečné nebezpečí, jako něco, co podkopává stávající řád, a co proto musí být zastaveno za každou cenu. Víme také, že následovat Ježíše až k tomuto je možné jen díky daru Ducha svatého, který dokáže bezbranné a slabé lidi proměnit ve vzory síly a odvahy.

Když říkám, že křesťanské poslání v sobě vždy obsahuje aspekt boje, konfliktu s nepřátelskými silami, nevyslovuji žádnou teologickou nebo ideologickou opci. Jde mi o to naši křesťanskou existenci zasadit do historie a připomenout sílu dopadu, který má ve světě hlásání či prostě svědectví o království Božím a o evangeliu Ježíše Krista. Když myslím na oblast, která momentálně ve světě vzbuzuje největší obavy, na Střední Východ, nemohu zapomenout na křesťanské svědky, kteří zde zemřeli, když bojovali pokojný boj prostého společenství, které překračuje (přestupuje) hranice (jednotlivých) náboženství. Samozřejmě myslím zvláště na mučedníky z Tibhirine, ale ne jen na ně. Určitým způsobem totiž každý, kdo opravdu miluje, riskuje. Vstupuje na území, které si druhý chrání, a přibližuje se „hrozivě" tomu druhému. Toto přiblížení se je možné jen za podmínky, že lidství druhého člověka oddělíme od toho, co je spoutává. V tomto smyslu nemohou misie a zvěstování evangelia nezahrnovat také „osvobození" člověka od toho, co ho svazuje a odděluje od jeho vlastního lidství.

Zdá se mi, že v tomto smyslu je naše misie poněkud „bázlivá", poněkud ustrnulá, zkostnatělá v rámci obvyklé pastorace ve farnosti a svátostné pastorace. Jako by jí chyběl „oheň" Eliášův nebo ten, o kterém mluví Ježíš: plamen, který člověka osvětluje a rozehřívá, ale také pálí vše, co se staví proti Boží vůli. Sám sebe se ptám, zda v sobě máme tento oheň,

zda se z něj nestal jen nějaký (malý) plamínek, který doutná pod vrstvou popela. Musíme ten oheň rozfoukat, nebo lépe: nechat Ducha svatého, aby do něj zavanul. Aby ten plamen v nás znovu vzplál a mohl vyšlehnout do našeho okolí.

Papež František vyzývá celou církev, aby „vyšla sama ze sebe". Církev, která se zabývá sama sebou, prohlíží se v zrcadle, onemocní, zrezaví. Živou a zdravou činí církev to, že vychází k druhým v dynamismu misie. Papež František ještě jako kardinál Bergoglio říkal, že Ježíš, který je uvnitř církve a uvnitř každého křesťana buší ne zvenčí, ale zevnitř, abychom mu otevřeli dveře a pustili ho ven, nechali ho pokračovat v jeho misii vůči světu, vůči těm nejvzdálenějším periferiím. Je třeba, abychom znovu objevili radost, sílu a odvahu evangelizovat, zvěstovat dobrou zprávu, která nepředstavuje zejména nějakou nauku, ale osobu, jak nám tolikrát připomínal papež Benedikt. „Evangelizovat znamená přinášet druhým radostnou zvěst o spáse a touto radostnou zvěstí je jedna osoba: Ježíš Kristus. Když se setkám s Ježíšem a pochopím, až do jaké míry mě Bůh miluje a On mi přináší spásu, zrodí se ve mně nejen touha, ale i potřeba, aby ho poznávali druzí."[5]

Karmel, právě díky tomu, že se soustředí na vztah s Ježíšem, s jeho vzkříšeným lidstvím, může významně přispět církvi co do její misie a nové evangelizace. Terezie od Ježíše, Terezie od Dítěte Ježíše a mnoho našich bratří a sester nám to ukazují a volají nás k dosažení vrcholů našeho povolání. Je snadné ztrácet odvahu, je častým pokušením snižovat laťku, zmenšit svůj horizont na domácí rozměry, v nichž máme klid. Ale proto jsme na Karmel nepřišli. Přišli jsme, abychom milovali, a k tomu nelze dojít, aniž *dáme* svůj život na svědectví o tom, jak moc je tento život milován a hoden lásky.

Z italštiny přeložila Martina Vintrová

5 Poselství svatého otce Benedikta XVI. k 28. světovému dni mládeže 2013.

Kontemplace – srdce karmelitánského charismatu

P. Norbert Žuška, O.Carm.

Podoba karmelitánského charismatu

Nejlepší cestou, jak si přiblížit podobu karmelitánského charismatu v celé jeho šíři a bohatství, je podívat se do našich řádových dějin a objevovat, co všechno v duchovní zahradě Karmelu během těch více než osmi staletí existence řádu vyrostlo. V této souvislosti rád cituji P. Redempta Valabka, O.Carm.,[1] z přednášky, která zazněla v Praze 2. května 1997 u příležitosti oslav 650. výročí příchodu karmelitánů do českých zemí: „Charisma Karmelu je skutečností, jež má tolik projevů, kolik je členů Karmelu. (...) Existuje široká škála životních forem, do nichž se karmelitánské principy vtělují: od klauzurovaných kontemplativních mnišek po laiky přidružené ke Karmelu, včetně terciářů, kteří dnes vykazují překvapivý rozkvět; od bratří (tzv. prvního řádu) až po sestry činných kongregací, které přijaly dar vnášet Kristovu milosrdnou lásku do všech lidských potřeb."[2]

Když pátráme jen mezi kanonizovanými světci a světicemi našeho řádu, najdeme hned tři učitele církve: sv. Terezii z Avily – učitelku modlitby, sv. Jana od Kříže – mystického učitele a sv. Terezii z Lisieux – učitelku ‚malé cesty' ke svatosti, která je schůdná i pro nejslabší. Máme zde prosté duše jako malou Arabku – Marii od Ukřižovaného Ježíše nebo mysticky obdarovanou Terezii Markétu od Nejsvětějšího Srdce Ježíšova (Redi). Rovněž intelektuály jako Terezii Benediktu od Kříže (Edith Steinovou) a Tita Brandsmu. I neúnavné pastýře jako sv. Rafaela Kalinowského a další.[3]

Zahrada Karmel rozhodně není žádnou monokulturou. To je ostatně vidět i na pestrosti nejširší karmelitánské rodiny dnes – u nás i ve světě. Avšak podobně jako církev, i Karmel a jeho charisma má svůj střed, své srdce; něco, co se v průběhu dějin nemění, co zůstává stálým a trvalým

1 P. Redemptus Valabek, O.Carm. byl americký karmelitán s valašskými kořeny. Dlouho žil a působil v Římě a zemřel 5. srpna 2003 ve Spojených státech na následky zranění po autonehodě.

2 *Karmel v české církvi*, Kostelní Vydří 1997, str. 25.

3 Jejich životopisy najdete na www.karmel.cz v rubrice ‚Svatí Karmelu'.

zdrojem, který napájí všechny formy života, jež zde můžeme nalézt, od počátku až dodnes.

Počátky

Vrátíme-li se k úplnému začátku – na horu Karmel, nejstarší zmínku o ‚plodech' života tamějších bratří, plodech pozorovaných a dosvědčených ‚zvnějšku', najdeme ve spise Jakuba z Vitry[4] Historia Hierosolymitana – Dějiny Jeruzaléma. Když autor nadšeně vypráví o rozkvětu zasvěceného života na území Palestiny a o různých komunitách, s nimiž se zde člověk může setkat, píše také:

„Jiní vedli na hoře Karmel, zvláště v té části, která leží nad městem Porphyria, které se dnes jmenuje Haifa, poustevnický život v napodobování svatého anachorety, proroka Eliáše, a to v blízkosti pramene, který se nazývá Eliášův pramen, (...) kde ve skromných celách, které se podobaly včelím úlům, takřka jako včely Páně jako med připravovali duchovní sladkost."

Co se rozumí touto duchovní sladkostí? Důležitým pramenem, který vznikl záhy po přesídlení bratří z Karmelu do Evropy – na generální kapitule v Londýně v roce 1281 – a měl zvláště mladým členům pomoci odpovědět na otázky po vzniku řádu a způsobu jejich života, je tzv. Rubrica prima. V ní čteme:

„Prohlašujeme a přísaháme, že bezpochyby od času, kdy na hoře Karmel žili ve zbožnosti proroci Eliáš a Elizeus, svatí otcové jak Starého, tak Nového Zákona, které přilákala do samoty této hory kontemplace nebeských dober, tam u Eliášova pramene vedli ve svatém pokání, bez přerušení a plodně chvályhodný život. Jejich následovníky Albert, patriarcha jeruzalémský, za času Inocence III. spojil v jedno společenství tím, že jim dal řeholi, kterou papež Honorius, nástupce Inocence, a mnozí další papežové po něm svými přípisy s úctou potvrdili, a tak schválili tento řád."

‚Kontemplace nebeských dober' tedy přilákala první bratry na horu Karmel. Kontemplace je onou ‚duchovní sladkostí', kterou svým životem ‚produkovali' a která se Jakubovi z Vitry jeví jako charakteristická pro toto společenství.

4 Jacques de Vitry byl nástupcem sv. Alberta Jeruzalémského (autora naší řehole) v biskupském úřadě v letech 1216 – 1228. Dějiny Jeruzaléma začal psát v roce 1219.

Dalším velmi starým a úctyhodným spisem, který retrospektivně definuje karmelitánskou spiritualitu počátků, je Institutio primorum monachorum – Kniha prvních mnichů. Sepsal ji katalánský provinciál Felipe Ribot kolem roku 1380 a karmelitánský ideál je v ní představen – podle příkladu starozákonního proroka Eliáše, který na Karmelu žil a působil a v Ribotově době byl nahlížen a prezentován jako zakladatel řádu – jako život ‚kontemplace božského': „Prorok Eliáš byl prvním, kdo v touze po vyšší dokonalosti odešel daleko od civilizace, aby se zcela oddal kontemplaci božského."

Kontemplace

Kontemplace, kontemplativní život – to jsou termíny, které od počátku ke Karmelu neoddělitelně patří. Jak jim máme rozumět a co si pod nimi představit?

Slovo kontemplace má původ v latinském ‚contemplatio' a překládá se jako ‚pozorování, rozjímání, uvažování'. Nejde jen o ‚karmelitánský termín', ani o termín ‚čistě křesťanský'. Zvláště v dnešní době bývá často zneužíván pro ‚zastřešení' nejrůznějších okultních, případně parapsychologických fenoménů, nebo se jím označují pouhé přehnané sentimentální projevy. Křesťanská (a karmelitánská) tradice jím rozumí to, co můžeme už v tomto životě ‚prohlédnout', ‚pochopit' či ‚zakusit' z tajemství Trojjediného Boha, který se člověku dal poznat v dějinách spásy a svou tvář nám zvláštním způsobem odhalil v Ježíši z Nazareta.

Termín ‚kontemplace' je přitom křesťanskou tradicí užíván v dvojím významu. Jednak se jím označuje úsilí člověka dívat se na svět a na život očima víry, tedy snažit se jakoby prohlédnout skrze to, co je viditelné, až k tomu, co je neviditelné, resp. k Tomu, který je neviditelný a který svým slovem ‚nese' stvořený svět a je v něm přítomen. Jednak je kontemplací nazýván zvláštní dar milosti, kterým Bůh ‚předchází' i ‚korunuje' úsilí člověka o tento kontemplativní pohled a kterým mu dává ‚prohlédnout', ‚pochopit' či ‚zakusit' něco ze svého tajemství. Už zmiňovaná ‚Kniha prvních mnichů' hovoří v tomto smyslu o ‚dvojím cíli' kontemplativního života:

„Tento život má dvojí cíl: jednoho můžeme dosáhnout – s pomocí božské milosti – vlastním úsilím a cvičením se ve ctnostech. A sice nabídnout Bohu čisté a svaté srdce, které je osvobozené od každého hříchu. (...) Druhý cíl tohoto způsobu života je nám darován Bohem jako nezasloužený dar. Spočívá v tom, že ne až po smrti, ale už v tomto smrtelném životě

smíme okoušet ve svých srdcích a zakoušet ve svém duchu něco ze síly Boží přítomnosti a z radosti nebeské slávy."

Současné řádové dokumenty

Druhý vatikánský koncil vyzval všechna řeholní společenství k obnově a k novému bádání v oblasti vlastního charismatu, zaměřenému k návratu ke kořenům. Plodem tohoto úsilí našeho řádu jsou jednak nejnovější konstituce z roku 1995 a dále tzv. Ratio institutionis vitae carmelitanae – dokument o formaci, závazný pro celý řád, který byl vydán v roce 2000 a který v češtině nese název ‚Formace na Karmelu: Cesta přetvoření'.[5] V obou současných dokumentech se také hovoří o kontemplaci. Charisma Karmelu je podle nich neseno třemi pilíři: modlitbou, bratrstvím a službou, a tyto jsou spojeny a stmeleny tzv. kontemplativním postojem:[6] „Karmelitán dostává a sdílí s bratry jediné, společné charisma: žít v poslušnosti vůči Ježíši Kristu v kontemplativním postoji, jímž je utvářen a nesen náš život modlitby, bratrství a služby."[7]

Kontemplativní postoj je tedy středem, utvářející silou a vnitřní dynamikou, neboli ‚srdcem' našeho charismatu.[8]

Podobně jako dávná tradice hovoří i současné dokumenty o nutné spolupráci našeho úsilí s darem milosti, přičemž v duchu Zjevení předřazují Boží dar a Boží iniciativu odpovědi ze strany člověka:

„Kontemplace tvoří vnitřní cestu karmelitána, vycházející ze svobodné iniciativy Boží: Bůh se ho dotýká a přetváří ho, vede ho k jednotě lásky s Ním, pozvedá ho, aby se mohl těšit z této nezasloužené lásky a žil v jeho láskyplné přítomnosti. Jde o přetvářející zakoušení podmaňující lásky Boží. Tato láska nás zbavuje našich omezených a nedokonalých lidských způsobů smýšlení, milování a jednání; proměňuje je ve způsoby božské

5 Naposledy byl tento dokument mírně revidován v roce 2013, ale český překlad tohoto revidovaného textu dosud nemáme.

6 Následující citace budou pouze z novějšího z nich – Ratia – protože v sobě zahrnují i citace z konstitucí.

7 Ratio, čl. 4.

8 Předchozí Ratio z roku 1988 v tomto smyslu hovořilo o ‚zkušenosti pouště' jako o integrujícím a jednotícím prvku jednotlivých aspektů naší spirituality. Kontemplativní život je nazván pouští: „Poušť je v karmelitánské spiritualitě kontemplativní život" (čl. 28). V tomto pohledu je více zdůrazněn proces ‚sebevyprázdnění'od našich lidských způsobů, který nás disponuje pro přijetí daru kontemplace, jde však o jednu a tutéž skutečnost.

a uschopňuje nás *okoušet v srdci a zakoušet v duchu sílu Boží přítomnosti a sladkost nebeské slávy nejen po smrti, ale již za smrtelného života.*"[9]

Nicméně od nás:
„To vyžaduje neustálé, radikální a celoživotní úsilí, při němž začínáme z popudu Boží milosti myslet, soudit a uspořádávat svůj život s pohledem na Boží svatost a dobrotu, jak nám byla zjevena a hojně darována v Synu."

Přitom dokumenty nejsou naivně idealistické. Vědí, že:
„Tento proces není ani přímočarý ani uniformní. Obsahuje kritické momenty, krize růstu a zrání, období, kdy musíme nově volit - zvláště když máme obnovit své rozhodnutí pro Krista. To všechno je součástí očišťování našeho ducha v nejhlubší rovině, abychom mohli být připodobněni Bohu."[10]

Tato namáhavá cesta se však rozhodně vyplácí, neboť na ní postupně „začínáme vidět svět Božíma očima a milovat jej jeho srdcem"[11], což představuje velmi krásnou a srozumitelnou definici kontemplace a kontemplativního života.

Závěrem

Určitě není nutné (a asi by to ani nebylo vhodné), abychom když mluvíme o duchovním životě svém či druhých, ‚plýtvali' slovem kontemplace. Zároveň však platí, že tento termín patří ke křesťanské a karmelitánské spiritualitě, že se ho nemusíme bát a vyhýbat se mu, nemusíme na něj hledět podezřívavě ani ho přenechat k užívání jiným, nekřesťanským spiritualitám.

Každá naše snaha o důsledný pohled (a život z) víry je *úsilím o kontemplativní postoj* a každé projevení se ‚daru víry'[12] - jež může někdy překvapit a zaskočit i nás samotné - každé ‚prohlédnutí', ‚pochopení' nebo ‚prožitek' toho, že Bůh je přítomný, že je při díle, že se mě ujal v nějaké konkrétní věci, že mě miluje, ‚koresponduje' s *darem kontemplace*, i když jde jen o krátkou zkušenost a my se záhy vrátíme k prožívání, při němž Bůh a jeho působení pro nás nejsou ‚evidentní' a zůstávají předmětem víry - leckdy nesnadné či temné.

9 Ratio, čl. 23.
10 Ratio, čl. 24.
11 Ratio, čl. 43.
12 Víra, naděje a láska jsou tzv. teologální neboli božské ctnosti, které jsou vlity Duchem svatým každému křesťanovi ve křtu.

(2. část)

Duchovní vzlety

Mariam - Malá Arabka[1]

6. *Obdivuhodný Ježíš.* - Och! Jak obdivuhodný je Ježíš! Můj Bože, tobě se klaním. Ty jediný jsi veliký; klaním se tvé velikosti, tvé moci. Ty jediný jsi hodný obdivu ... Ty jsi obdivuhodný. Kdo je ti podobný? Není jiného Boha, tobě podobného, ani na nebi, ani na zemi. Jak jsem šťastná, že mne Bůh stvořil, abych ho mohla volat: můj Bože! Kdybys mne stvořil bez rozumu, nemohla bych říkat: můj Bože. Děkuji, že jsi mi dal inteligenci: já ti ji obětuji. Jak jsem šťastná, že mám Otce, který naplňuje nebe i zemi! Že všude se vzdávají chvály mému Bohu! Že hory skáčou radostí, že země jásá!...

7. *Ježíšova sladkost.* - Je sladké naslouchat, když se mluví o Ježíšovi, ale sladší je naslouchat Ježíši samotnému. Je sladké myslet na Ježíše, ale sladší je ho vlastnit... Je sladké naslouchat Ježíši, ale sladší je činit jeho vůli...

8. *Kupovat Ježíše s láskou.* - Vidím svého bratra prodávat Miláčka... Och, můj bratře, jak můžeš prodávat Ježíše kvůli svým libůstkám, kvůli svým zájmům, kvůli pohybu po cestě Satanově, která je cestou do pekel? Ó, můj bratře, jestli chceš prodat Miláčka, já ho koupím... Ó, Spasiteli, koupila bych tě za své slzy, za poslušnost, za pokoru, za lásku, za oběť, za smrt, za čistší lásku k bližnímu... Budu-li toto činit, budu tě kupovat pro ty, kteří tě prodávají.

9. *Před a po svatém přijímání.* - Když se připravujete na přijímání, je třeba, abyste uvažovali, kdo je Ten, který přichází. Je to Ježíš, Ježíš tak dobrý, tak milováníhodný, tak sladký a současně tak velký, tak mocný, tak krásný! ... Ke komu přichází? Přichází k vám, kteří nejste nic než prach a nicota. Přichází, aby se vám daroval, aby s vámi učinil jedinou věc. Když ho získáte do svého srdce, pomyslete, že jste jako Maria, která ho nosila

1 Mariam - „La piccola araba", *Elevazioni spirituali*, 2. vydání, Il Passero solitario, Roma 1986, 63 stran.

ve svém lůně. Po celý den upírejte svůj zrak na toho Ježíše, kterého jste ráno přijali ...

10. *Strom života* [2]
Vítej, vítej, požehnaný strome,
ty nám dáváš ovoce života!
Ze středu této země
mé srdce vzdychá, mé srdce naříká ...
Och! Kdo mi daruje křídla,
abych doletěla ke svému Miláčkovi?
Vítej, vítej, požehnaný strome,
ty nám dáváš ovoce života!

Na tvých listech vidím napsaná tato slova:
Nic se neboj!
Tvoje větve říkají: Doufejte!
Tvoje ratolesti mi říkají: Láska!
A tvůj stín: Pokora!
Vítej, vítej, požehnaný strome,
v tobě nacházím ovoce života.

Ze středu této země
mé srdce vzdychá, mé srdce naříká!
Och! Kdo mi daruje křídla,
abych doletěla ke svému Miláčkovi?
Vítej, vítej, požehnaný strome,
ty přinášíš ovoce života.

Ve tvém stínu toužím vzdychat;
u tvých nohou chci umírat...

11. *(Krátké) invokace.* –
Duchu svatý, inspiruj mě!
Lásko Boží, stravuj mě!
Na pravou cestu uveď mě.

2 Nebylo řídkým jevem, že sv. Marie od Ježíše Ukřižovaného v extázi improvizovala jednu z těch prostých a zároveň horoucích písní, projevujících, čím překypovala její duše. Tyto improvizace, v nichž nenajdeme žádné básnické techniky, jsou Orientálcům vlastní.

Maria, Matko má, shlédni na mne.
S Ježíšem požehnej mi.
Ode všeho zlého, ode všech iluzí,
od každého nebezpečí ochraňuj mě.

12. *Duch Ježíšův.* – Duchu svatý, osvěť mne. Co mám dělat a jakým způsobem nalézt Ježíše? Učedníci byli hodně nevědomí, byli s Ježíšem a nerozuměli mu. Také já jsem v Ježíšově domě a nerozumím Ježíši... Každá maličkost mne rozruší, hýbe mnou. Jsem příliš choulostivá; nemám dost velkorysosti, abych (to) obětovala Ježíši... Ó, Duchu svatý, když jsi dal učedníkům paprsek světla, změnili se; nebyli už tím, čím bývali dříve; jejich síla se obnovila, oběti se jim staly snadnými; poznali Ježíše víc, než když byl s nimi.

Prameni pokoje, světla, přijď a osvěť mě! Hladovím, přijď a nasyť mne; žízním, přijď a napoj mne; jsem slepá, přijď a osvěť mne; jsem chudá, přijď a obohať mne; jsem nevědomá, přijď a vyuč mne. Duchu svatý, odevzdávám se Ti...

13. *Pravá úcta k Duchu svatému.* – Zdálo se mi, že vidím našeho Pána stát a opírat se o velký strom; kolem něho bylo obilí a hrozny, dozrávající ve světle, které náš Pán vyzařoval. Tu jsem uslyšela hlas, který mi říkal: „Svět i řeholní komunity hledají nové formy zbožnosti a opomíjejí pravou úctu k Utěšiteli. Proto jsou tu bludy, nejednota, proto tu není pokoj a světlo. Není dostatečně vzýváno světlo tak, jak je třeba je vzývat; ono umožňuje poznat pravdu. Také v seminářích je opomíjeno... (A tak) vládnou pronásledování, mezi řeholními rodinami panuje žárlivost; proto je svět v temnotách. Žádný, kdo (ať už) ve světě nebo v klášteře bude vzývat Ducha svatého a bude ho ctít, nezemře v bludu. Všichni kněží, kteří budou hlásat tuto zbožnost, dostanou, když budou mluvit k druhým, světlo." Bylo mi řečeno, že po celém světě je třeba stanovit, aby každý kněz jednou za měsíc slavil mši svatou o Duchu svatém. A všichni, kdo se jí účastní, obdrží světlo a milost, které zvláště potřebují. Bylo mi také řečeno, že přijde den, v němž Satan bude ve světských osobách, v kněžích i řeholních sestrách, předstírat našeho Pána a jeho slova. Ale kdo bude vzývat Ducha svatého, odhalí omyl. O této úctě jsem viděla tolik věcí, že by se o tom daly psát knihy. Ale nedokázala bych je opakovat. A potom, já jsem neučená, neumím číst ani psát. Pán asi odhaluje světlo, komu chce...

14. *Mariiny ctnosti.* - Řeknu vám svou mariánskou modlitbu. Ó, Maria, byla jsi pannou ve světě. Kdo by mohl pomyslet, že se staneš Matkou Boží? Stala ses Matkou Boží pro svou pokoru. Anděl Páně předstoupil před Marii, aby jí zjevil její božské mateřství. Panna, osvícená mocným světlem Božím, se pokořila při myšlence, že Ten, který stvořil nebesa i zemi, se stane jejím Synem. Anděl mluvil k Panně a Matce; a pokaždé, když k ní anděl promluvil, Maria se pokořila. Och! Maria, jak jsi pokorná a ve své pokoře líbezná!... Maria byla prostě modelem víry. - Och! Jak byla Mariina víra milá nebeskému Otci! Svou vírou umožňovala Ježíši dennodenně v ní růst. Tatáž víra, budeme-li ji mít, umožní Ježíši růst stejně v našem srdci. Pro svou víru a pokoru se Maria cítí nehodna stát se Matkou Boží. Na zemi se děti nemohou rodit bez matky: přicházejí na svět skrze ženu. A rovněž skrze ženu vstupujeme do nebe - a touto ženou je Maria. Po hříchu lidé očekávali plod Marie, této Panny, něžné, pokorné a svaté. Buď požehnána, Maria, buď požehnaná!...

15. *Maria, Matka vzkříšení.* -
U nohou Marie, své drahé Matky,
jsem nalezla život.
Ó vy všichni, kteří trpíte, pojďte k Marii,
u Mariiných nohou jsem nalezla život.

Vaše spása a váš život
jsou u Mariiných nohou.

Ó, vy, kdo pracujete v tomto klášteře,
Maria počítá vaše kroky i vaše námahy.
Řekněte si:
U Mariiných nohou
jsem nalezla život.

Vy, kdo bydlíte v tomto klášteře,
osvoboďte se ode všeho pozemského.
Vaše spása a váš život
jsou u Mariiných nohou.

Vy, kdo bydlíte v tomto klášteře,
Maria vám říká:
dcero má, vybrala jsem tě z desetitisíců;
z desetitisíců, a přivedu tě do svého chrámu.

U Mariiných nohou
naleznete život.

Maria vám říká: Uvedla jsem tě do svého chrámu,
nebudeš hladovět, nebudeš nikdy žíznit;
já ti poskytnu výživu,
tělo, krev Nevinného.
U Mariiných nohou
jsem nalezla život.

Vy, kdo říkáte, že jsem sirotek, pohleďte:
mám Matku na výšinách nebes.
Šťastná dcera takové Matky! ...
U Mariiných nohou
jsem nalezla život.

Bydlím v lůně své Matky,
tam nalézám svého Miláčka:
jsem tedy sirotek?
V Mariině klíně
jsem nalezla život.

Had i drak mne chtěli zahubit
a mít můj život...
Ale u Mariiných nohou, v tomto klášteře,
jsem znovu nalezla život...

Maria mne volá a já v tomto klášteře
navždy zůstanu.
U Mariiných nohou
jsem znovu nalezla život...

16. *Maria, pokrm, odpočinek.* -
Chléb, který mi byl určen,
požehnala Matka obdivuhodná...
Všechno skončí, nemohu už žít v tomto životě;
dobrá Matko, zachovej mne povždy blízko sebe.
Už nemohu; vezmi mne blízko sebe,
Matko milovaná ...

Mým pokrmem, jídlem, kterým se sytím,
je vidět tebe, milovaná Matko;

Vodou, kterou piji, abych občerstvila svou duši,
je milovat tebe, milovaná Matko ...

Když tě miluji, sytím se životem;
když tě miluji, občerstvuji se.

Odpočinek, kterým se sytím,
je hledat tě nocí i dnem ...

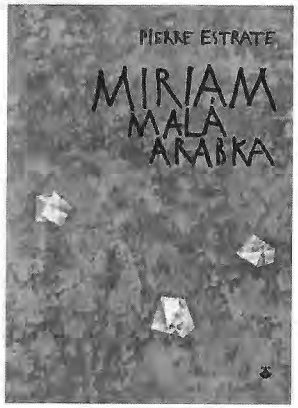

(Pokračování v příštím čísle.)

Rádi bychom čtenáře upozornili, že Karmelitánské nakladatelství v blízké době vydá o svaté Marii od Ukřižovaného Ježíše v edici Carmelitana knihu „Miriam - malá Arabka", jejímž autorem je Pierre Estrate.

Svědectví

-mb-

Už bezmála dvacet pět let chodím pravidelně do malého kadeřnictví v okrajové části městského sídliště. Vždy se tam těším. Kromě toho, že „prokouknu", je to pro mě také chvilka odpočinku a navíc ta „moje" kadeřnice je mírná, hodná a obětavá paní. Taková biblická Tabita (jak jsem si ji sama pro sebe nazvala). Nejednou se mimochodem zmínila, kam všude za svými zákaznicemi chodí, aby jim posloužila, když už například ve stáří nebo pro nemoc je pro ně těžké vážit někam cestu. Při své práci toho musí často hodně vyslechnout, což bývá úmorné, ale mnohým se jistě uleví, když se s dobrým člověkem podělí o svoje trampoty.

Po svém obrácení, které spadá zhruba do doby, kdy jsem začala toto kadeřnictví navštěvovat, jsem často myslela na to, že bych ráda této ženě zprostředkovala možnost uslyšet radostnou zvěst a poznat Krista, našeho Pána. Myslela jsem na ni občas v modlitbě, a protože se v té době u nás ve farnosti konaly kurzy Alfa (praktický úvod do křesťanství), zvala jsem ji opakovaně na tento program, vysvětlovala, přinášela letáčky na Alfu i jiné programy. Pak došlo na půjčování knih, protože moje kadeřnice byla pilná čtenářka. Také časopisy a různé články jsem jí nechávala na stolečku, u kterého jsem při svém odchodu platila. Tak to bylo celá léta... Na Alfu nepřišla, všechen tisk a knihy vždy s poděkováním přijala, přečetla a se stejnou grácií mi je vrátila. Jednou se stalo, že nás bylo na tom malém prostoru v kadeřnictví asi pět zákaznic a řeč šla o léčitelství. Diskuse byla živá a bohužel prostoupená různými zavádějícími radami a prožitými zkušenostmi. Choulila jsem se do sebe, předstírala, že podřimuji a úpěnlivě jsem se modlila, aby už to ustalo a hlavně se mě nikdo na nic nezeptal. Pak ale zazněla výzva, jestli bych také já řekla něco k tomuto tématu. Neměla jsem moc kuráže, a tak jsem jen tiše poznamenala, že bych si sama nic takového pro sebe nevybrala a nikomu podobné praktiky nedoporučovala. Vzápětí se snesly ale jiné argumenty a řeč pokračovala. Zase jsem pak myslela na svoji kadeřnici a měla jsem pocit, že ji celá ta neblahá diskuse mohla nějak nedobře ovlivnit. Dala jsem si tedy práci a vyhledala různé články a odkazy na toto téma a při příští návštěvě nechala celý ten sebraný materiál na stolečku. Jako vždy mi pak řekla, že moc děkuje, že si vše přečetla a v pořádku vrací.

Uběhly další roky. Vždy, když jsme se setkaly, jsme si hezky popovídaly. Z jejího vyprávění často vysvitlo dobré smýšlení o druhých a všeobecná laskavost. Moje horlivost zvěstovat této ženě Krista nevyhasla, ale jakoby se velmi utišila. Už jsem se prakticky ani nezabývala myšlenkami, co bych tak pro ni mohla vymyslet, ale spíše jsem se těšila nadějí, že Bůh jistě vidí její dobré srdce, milostivě se na ni dívá a doprovází ji.

Před necelým rokem, když jsem zase zavítala na známé místo, jsem ji zastihla velmi roztrpčenou. Dala se hned do líčení celé, pro ni velmi smutné a nepochopitelné záležitosti. Trampoty prožívala mladá rodina - její syn a snacha. Nedorozumění vzniklo kvůli žádosti o křest jejich ročního dítěte. Iniciativa vzešla původně ze strany rodičů mladé maminky, praktikujících katolíků. Tamní pan farář ale žádost o křest striktně odmítl, když zjistil, že manželé neuzavřeli sňatek v kostele. Zřejmě to v celé široké rodině vyvolalo velkou hořkost a bolest také vzhledem k tomu, že dlouhá předchozí léta rodina ve farnosti vydatně pomáhala. Podruhé se mladí manželé pokusili navázat kontakt s knězem ve svém současném bydlišti, ale opět se setkali s odmítnutím. Kněz je chtěl nejprve vídat v kostele na bohoslužbách a u zpovědi, než se vůbec začne jednat o možnosti křtu. Skrze toto již druhé odmítnutí vzniklo v mladé

rodině napětí. Tatínek dítěte, který neměl s vírou a církví žádnou předchozí osobní zkušenost, byl otřesen nevstřícností, uzavřeností a tvrdostí v jednání. Nakonec mezi manželi došlo k hádce. V tomto stádiu mi paní kadeřnice celou tu historii vylíčila. Protože jsem měla zrovna v té době dost co dělat se svými vlastními záležitostmi, tak se mi ani nechtělo nabízet nějakou pomoc a vstupovat do konfliktní situace, o které jsem navíc získala jen kusé a zprostředkované informace. Doma se mi to ale v hlavě rozleželo, mrzelo mě, že prošli takovou špatnou zkušeností, která jistě hluboce zasáhla celou rodinu. Zkusila jsem se tedy zeptat v jedné farnosti, o které jsem věděla, že tam mají velmi hezky vedenou přípravu na křest dětí pro nepraktikující rodiče. A tak se stalo, že příprava na křest byla otevřena i tomuto mladému páru a oni, jak jsem se mohla dozvědět, ten čas prožili velmi hezky. Během asi půlroční přípravy se mohli opakovaně setkávat s knězem, místním společenstvím a s mladými manželi, farníky, kteří s přípravou na křest pomáhali. Když jsem pak přišla do kadeřnictví, moje kadeřnice jen zářila a k údivu dalších přítomných zákaznic mi vyprávěla, jak krásné chvíle prožili v rámci udělování svátosti křtu v kostele a potom při rodinné oslavě. Svoje líčení uzavřela slovy: „A já to teď říkám všem, kteří sem přijdou: jak krásné věci jsme prožili při křtu mého vnoučete!"
V jeden květnový večer jsem opět navštívila kadeřnictví. Zavřela jsem oči a odpočívala. Mlčely jsme. V půli práce (mokrá a napůl ostříhaná hlava) odložila paní T. náčiní, sedla si a obrátila se na mě s krátkou a přímou otázkou: „Existuje peklo?" Celá překvapená jsem po chvilce odpověděla. Další otázky se valily jako voda a bylo dost těch, které se týkaly smíření a odpuštění. Napadlo mě, že jí budu vyprávět podobenství o marnotratném synu, abychom získaly dobrou látku k dalšímu hovoru. Podle všeho se mohu domnívat, že paní T. slyšela toto podobenství poprvé. Když jsem došla k místu, kde Písmo mluví o setkání navracejícího se syna s Otcem (Lk 15,18...), daly jsme se ve stejný okamžik obě do pláče. To slovo o Boží laskavosti, dobrotě, trpělivosti, milosrdenství, čekání, odpuštění, zkrátka o hlubině Boží lásky, nás mocně zasáhlo. Rozloučily jsme se spolu srdečně a moje kadeřnice poznamenala, že je dobré, že vždy přicházím až navečer, a tedy dost možná spolu zase budeme příště samy, abychom mohly v hovoru pokračovat. Ten večer jsem přišla domů hodně pozdě, obdařená útěchou v podobě vnitřní radosti.

Toto malé svědectví jsem o tom napsala na poděkování našemu nebeskému Otci, který je věrný a ví o každém vlasu, který nám spadne z hlavy ☺.

Ježíš, chléb života

Enzo Bianchi

(Meditace k evangelnímu úryvku
pro 20. neděli v mezidobí cyklu B: Jan 6,51–58.)

Po vyprávění o znamení, které Ježíš učinil (srov. Jan 6,11–13), a porozumění této události jako zjevení Ježíše, „chleba věčného života", skrze nějž Otec přitahuje lidi (srov. Jan 6,26–51), dnes čteme několik Ježíšových slov, která osvětlují gesto, jež zanechal apoštolům později, na konci své pozemské existence – tedy eucharistii. Jan ji totiž nepředstavuje jako „ustanovenou" Ježíšem při poslední večeři (srov. Mk 14,22–25), ale jako zvěst z úst samotného Ježíše.
V dialogu s náboženskými představiteli Izraele v synagoze v Kafarnau Ježíš rozvádí to, co bylo řečeno během celé šesté kapitoly čtvrtého evangelia, a dochází tak k rozhodujícímu zjevení: „Já jsem ten chléb živý, který sestoupil z nebe... Chléb, který já dám, je mé tělo, obětované za život světa." Zvěst, která obsahuje také příslib, jak vyplývá z budoucího času, se zdá záhadná a pobuřující a ještě i dnes nám zní podivně. Jak je možné, aby nějaký člověk dal sám sebe, své tělo k jídlu druhým? Ano, ten, kdo nemá víru, může být jedině pobouřen těmito slovy, jež jsou kamenem úrazu...

Přesto tváří v tvář pobouření svých posluchačů Ježíš tento svůj výrok potvrzuje, a to obzvláště slavnostním způsobem: „Amen, amen, pravím vám: Když nebudete jíst tělo Syna člověka a pít jeho krev, nebudete mít v sobě život... Vždyť mé tělo je skutečný pokrm a má krev je skutečný nápoj." Jde tedy o to jíst tělo a pít krev Božího Syna, mít účast na celém jeho životě, vstřebat jako pokrm a nápoj celý Ježíšův život, a tak dospět k takovému životu, jakým žil on (srov. Flp 2,5; Tit 2,11–12). Tato slova však zároveň odkazují na Ježíšovo utrpení a smrt, na násilný a nespravedlivý konec podstoupený na kříži, na jeho rozlámané tělo a prolitou krev, na dar života vydaného pro druhé, dar lásky žité do krajnosti. Toho všeho je eucharistie znamením, to všechno vypráví v životě církve...

Je třeba pochopit, že v tomto eucharistickém zvěstování je velké tajemství víry a zároveň velké tajemství lásky. Je to tajemství víry, nakolik jde

o to jíst a pít nikoliv obyčejný pokrm a nápoj, ale nic menšího než tělo a krev Božího Syna, který sestoupil z nebe (srov. Jan 3,13; 6,38.41.42) a na nebesa vystoupil v hodině své smrti a zmrtvýchvstání (srov. Jan 3,13; 20,17). Je to tajemství lásky, protože je třeba přijmout, znát, milovat a vstřebat Ježíšův život s jistotou, že je vyprávěním o *agapé*, lásce Boha k člověku (srov. Jan 3,16; 15,9; 17,23–26).

Ten, kdo věří v Ježíše Krista, zde tedy dostává obrovskou možnost, že sám Ježíš bude žít v něm a on v Ježíši: „Kdo jí mé tělo a pije mou krev, zůstává ve mně a já v něm." A navíc: „Jako mne poslal živý Otec a já žiji z Otce, tak i ten, kdo jí mne, bude žít ze mne." Skrze Ježíše tak věřící může mít účast na samém životě Boha, božském a věčném životě (srov. 2 Petr 1,4)! Jinak řečeno, kdo žije z Ježíšovy lásky (srov. Jan 13,34; 15,12), žije ze života Boha, který je láska (srov. 1 Jan 1,8.16), láska silnější než smrt (srov. Pís 8,6) a jakýkoliv hřích (srov. Lk 7,47).

V tomto světle chápeme dobře slova v prologu čtvrtého evangelia: „Slovo se stalo tělem" (Jan 1,14), tělem, které může být v eucharistii vstřebáno, ať už má podobu Ježíšových slov, nebo svátostnou podobu jeho těla a krve. Dostáváme se tak k hlubokému pochopení, které osvětluje velké tajemství eucharistie a je nám zvěstováno v celém Novém zákoně: Jan nám odhaluje, že eucharistie není jenom památka Ježíšova umučení, smrti a vzkříšení, ale připomínka celého jeho života Syna, jeho života u Otce dříve, než byl svět, až do jeho příchodu ve slávě na konci časů. A toto je „kalich sjednocení" - podle slov jednoho církevního otce -, na němž máme účast pokaždé, když přistupujeme k eucharistii.

(Vybráno z knihy *Hlásej slovo, komentář k nedělním liturgickým čtením, roční cyklus B,* kterou vydalo Karmelitánské nakladatelství v Kostelním Vydří v roce 2014.)

KARMEL
ČASOPIS PRO DUCHOVNÍ ŽIVOT
Vydává Českomoravská generální delegatura řádu karmelitánů v Kostelním Vydří.
Odpovědný redaktor P. Gorazd Cetkovský O.Carm.
ISSN - KARMEL 1210 - 499X
Podávání novinových zásilek povoleno Českou poštou s. p., ředitelstvím odštěpného závodu Jižní Čechy v Českých Budějovicích, j. zn.: P - 1911 / 97 ze dne 9. dubna 1997.
Evidenční číslo: MK ČR E 13791

Starší čísla časopisu najdete na www.karmel.cz